

KLEUR BEKENNEN

DOCENTENHANDLEIDING

1907

1932

2024

Die Mutter Nu

Muziek-theater

Bertolt Brecht / Hanns Eisler

Première Hengelo Schouwburg 17 mei 20.00 uur

Reprise Enschede Concordia 18 mei 20.00 uur / 19 mei 15.00 uur

Reprise Oldenzaal De Bond 23 mei 20.00 uur

Lob des Lernens

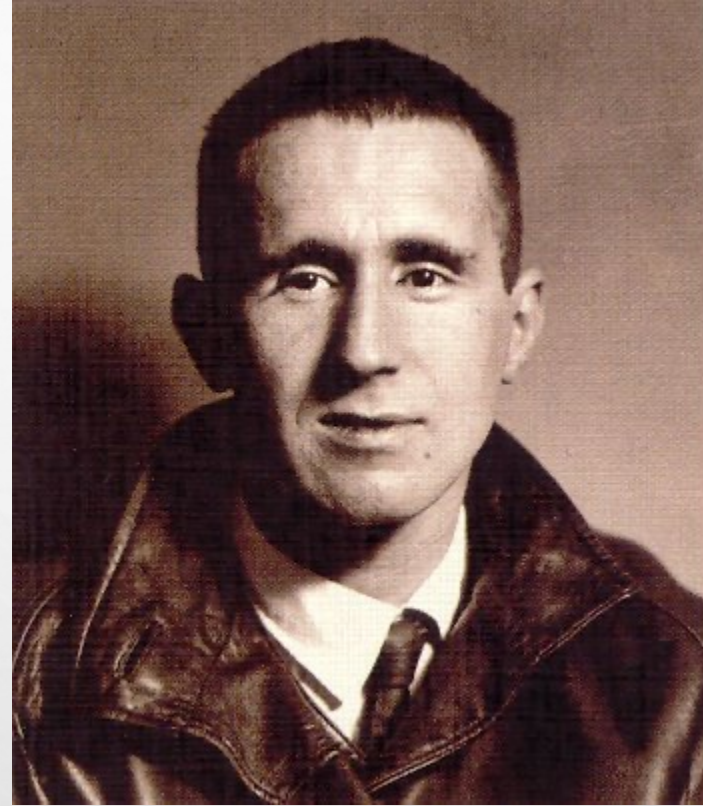
Lerne das Einfachste! Für die
Deren Zeit gekommen ist
Ist es nie zu spät!
Lerne das Abc, es genügt nicht, aber
Lerne es! Laß es dich nicht verdrießen!
Fang an! Du mußt alles wissen!
Du mußt die Führung übernehmen.

Lerne, Mann im Asyl!
Lerne, Mann im Gefängnis!
Lerne, Frau in der Küche!
Lerne, Sechzigjährige!
Du mußt die Führung übernehmen.

Suche die Schule auf, Obdachloser!
Verschaffe dir Wissen, Frierender!
Hungriger, greif nach dem Buch: es ist eine Waffe.
Du mußt die Führung übernehmen.

Scheue dich nicht zu fragen, Genosse!
Laß dir nichts einreden
Sieh selber nach!
Was du nicht selber weißt
Weißt du nicht.
Prüfe die Rechnung
Du mußt sie bezahlen.
Lege den Finger auf jeden Posten
Frage: wie kommt er hierher?
Du mußt die Führung übernehmen.

Bertolt Brecht
Gesammelte Gedichte, Bd. 2, S. 462-463

Kleur bekennen.

Dit project is geschreven bij de voorstelling 'Die Mutter.Nu'. Het project is een vakoverstijgend project dat te gebruiken is in het kader van Burgerschap, SoVa en Beeldende vorming. In de lijn van Brecht willen we graag nadenken met jongeren over het belang van het vormen van je eigen mening.

Woord vooraf.

Een goed cultuureducatie project is universeel en niet gebonden aan niveau of leeftijd.

Kunst en Cultuureducatie gaat altijd, direct of indirect, over jezelf.

Comenius zei het al: Ik zal je overal langs leiden, alles tonen en alles benoemen.

Het gaat over hoe wij de wereld en elkaar ervaren en waarnemen, over wat we doen, hoe we de wereld betekenis geven en waarde aan dingen hechten, hoe we onszelf beschouwen.

(Barend van Heusden deed hier een groot onderzoek naar i.s.m. de rijksuniversiteit Groningen genaamd Cultuur in de Spiegel en ook Gert Biesta verwijst ernaar in zijn dissertatie; Door kunst onderwezen willen worden..)

Dit project is een oriëntatie op gebeurtenissen in de wereld en daarmee op jezelf!

Het is aan de docent de vertaalslag te maken en aan te sluiten bij de belevingswereld van de leerling.

Wij (culturele instellingen en kunstenaars) bieden de kaders en de inspiratiebronnen.

Of zoals Winny de Po zei: Ga je mee verdwalen, ik weet de weg!

Het project kan in zijn geheel of in modules worden gebruikt naar eigen goeddunken.
Wij raden altijd aan eerst zelf de les te doorlopen en de opdrachten te maken, zodat je ervaart wat er van de leerling gevraagd wordt.

Dit project is procesgericht en kan worden uitgevoerd met zowel kinderen als volwassenen.
In het dromen, fantaseren en ontdekken zit geen verschil. De uitwerking wel.
We richten de blik op de wereld dicht bij huis en rekken langzaam de horizon op.
Daarbij vinden we de weg er naartoe belangrijker dan de bestemming.
Beeldend werk gaat niet over het maken van een product maar over communicatie. (verbaal en non-verbaal) Het is een reflectie op de informatie die je hebt ontvangen.
De dialoog tussen docent en leerling is leidend.
Al werkend leer je elkaar kennen en breng je elkaar op nieuwe ideeën.
Leren is nooit eenrichtingverkeer.
Samen nadenken over dit thema vraagt om een veilige leeromgeving, waarin we in verbinding staan met elkaar.
Uiteindelijk is wat blijft hangen, niet wat je geleerd hebt maar wat je er bij hebt gevoeld.

Kleur bekennen.

Voor sommige jongeren zit de Nederlandse taal vol raadsels.

Voor een groot deel van onze jongeren is het spreken in metaforen uitdrukkingen en gezegden geen vanzelfsprekendheid.

Het project begint daarom met een verklaring voor de titel.

Deze kan naar eigen behoefte aangepast worden.

Foto: Olivera Toscani – United Colours of Benneton

Hoe laat je zien dat je bij elkaar hoort?

Opdracht:

Zoek 4 foto's, die een voorbeeld geven van groepen die met kleur of kleding laten zien dat ze bij elkaar horen.

Dat mag van alles zijn.

Verdiepingsopdracht/ gespreksthema:

Kijk in de pauze eens rond op het plein en dan naar de collectie Exactitudes van Arie Versluis en Ellie Uyttenbroek.

Welke groepen zie je in school?

- Bij welke groep hoor jij?
- Wat voor gevoel geeft het wanneer je samen met je vrienden of in een team in de zelfde kleding gekleed gaat?
- Durf je af te wijken van wat iedereen draagt?
- Wat vind jij van leeftijdsgenoten met een afwijkende smaak in kleding?
- Kan iedereen zijn wie hij of zij wil in de school?

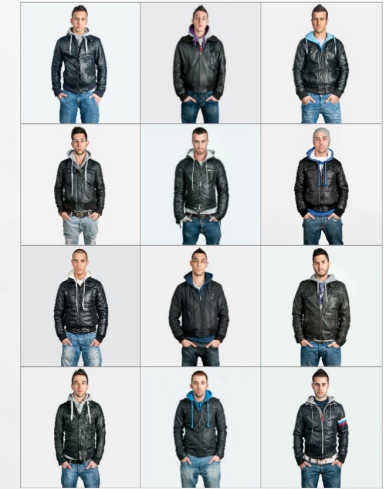

Foto uit de serie; Exactitudes

Artikel 19 van de Rechten van de Mens

*Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting.
Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te
koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen
inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door
te geven.*

Vrijheid van meningsuiting is een belangrijk mensenrecht voor iedereen maar dat geldt ook voor het recht om niet gediscrimineerd te worden. Niemand wil achtergesteld of uitgesloten worden omdat hij of zij een bepaalde afkomst, partnerkeuze, huidskleur of godsdienst heeft.

Het verbod op discriminatie is een belangrijk deel van de mensenrechten.

Sommige mensen staan snel met een mening klaar en zeker op de sociale media wordt niet lang nagedacht voordat er iets gepost wordt.

Eigenlijk zijn heel veel meningen die je zo leest helemaal niet zo sociaal.

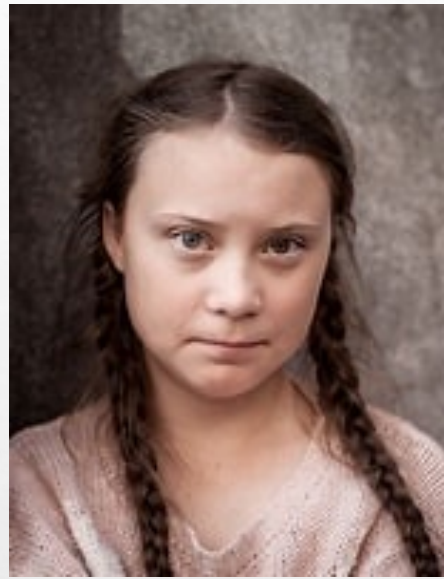
Ook scheldwoorden lijken een vanzelfsprekend onderdeel van onze omgangsvormen.

Discussie vragen:

- Is het verstandig om alles te zeggen wat je denkt?
- Wat nu als je met een bepaalde opmerking in het openbaar iemand discrimineert of kwetst?
- Je mag alles zeggen, maar waar ligt in dat geval de grens tussen de vrije meningsuiting en het verbod op discriminatie?
- Is het verstandig om alles wat je denkt?
- Heb jij wel eens een bericht verzonden waar je achteraf spijt van had?

Malala Yousafzai

Greta Thunberg

Pussy Riot

Jack Petocz

Xiuhtezcatl Martinez

Zoek opdracht:

Zoek de namen van deze jongens en meiden op internet.
Wat vinden zij belangrijk?

Kennen de leerlingen nog andere jonge activisten met een boodschap?

Wat is de functie van het fragment van Tankman?

De gebeurtenis in deze opname laat zien dat ook de man in de tank een geweten heeft.

Op de achtergrond hoor je hoe er geschoten wordt.

De bestuurder van de tank had ook niet kunnen stoppen maar gas geven en doorrijden.

In een conflict zijn aan beide kanten mensen met een eigen referentiekader en een motivatie van waaruit ze handelen.

De vraag die gesteld kan worden is:

- of je je kunt verplaatsen in de denkwereld van de ander
- of je bevelen zonder nadenken volgt, of dat je (zoals Brecht zo mooi schrijft; “Las dir nichts einreden. Sieh selber nach!”) voor jezelf nadenkt.
- Hoe ga jij om met groepsdruk?
- Wat zijn je eigen waarden en normen en wie wil jij als mens zijn?

Artikel 3

Een ieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Brecht - Die Mutter

Geef je mening.

- Wat vindt jij daarvan? Ben je het met Brecht eens?
- Wat is voor jou belangrijk aan een vader of moeder?
- Ken jij moeders die actie voeren?

Brecht roep in die Mutter op om voor jezelf te denken.

De moeder in het stuk reageert op de omstandigheden waar ze in verzeild raakt. Ze gaat uiteindelijk in verzet.

Ook in een land als Nederland zijn genoeg zaken die om een kritische kanttekening vragen en voor verbetering vatbaar zijn. Hoe laat je je mening horen?

Samen bespreken

Nadenken in kleine groepen biedt veiligheid.
Zeker in grote klassen.

1. Beschrijf voor jezelf

- Heb jij een club of een sport waar je bij hoort?
- Hoe laat je dat zien?
- Wat betekent familie voor jou?
- Wat is heel belangrijk voor jou?

2. Bespreek in tweetallen

- Ben jij anders wanneer je met vrienden bent?
- Ben je thuis anders dan op school?
- Wat voor soort vriend ben jij?
- Durf jij altijd eerlijk je mening te geven?

3. Bespreek in een groepje van vier.

- Wie is jouw grote voorbeeld? Op wie zou jij willen lijken?
- Wat vind je zo bijzonder of belangrijk aan die persoon?

Beeldende opdracht

1

3

2

4

1. Palestina: De watermeloen is het symbool van de Palestijnse strijd.
2. Mexico: De rode schoen is een symbool voor geweld tegen vrouwen.
3. Wit Rusland: Rood wit is het symbool voor de oude vlag en een protest tegen de herverkiezing van president Loekasjenko
4. Portugal: De rode anjer is het symbool voor de (geweldloze) Anjerrevolutie

Je kunt je mening ook geven zonder woorden.

Symbolen

Wanneer je wil dat een eigen symbool bedacht moet worden moet je eerst samen nadenken wat een symbool is en hoe ze in diverse culturen worden gebruikt.

De introductie zou als volgt kunnen zijn.

Symbolen spreken een universele taal.

Denk maar eens aan de bordjes die je in gebouwen ziet.

Sommige symbolen zijn al eeuwen oud en afkomstig vanuit andere culturen.

Sommige symbolen worden op het lichaam getatoeëerd, anders dan een leuk plaatje heeft de afbeelding een diepe betekenis voor de drager.

Meestal is de vorm eenvoudig en makkelijk voor iedereen te herkennen.

WAT MOET JE DOEN?

Vooronderzoek zou een mooie vervolgstap zijn.

- Zoek zes verschillende symbolen uit diverse culturen op het internet.
- Plak de plaatjes in een document.
- Schrijf er bij wat ze betekenen en waarom jij deze hebt uitgezocht.

2. Schetsen

Schrijf vier dingen op die belangrijk voor je zijn; dat kunnen personen, gebeurtenissen of plaatsen zijn die iets voor je betekenen.

Bedenk bij elk thema een symbool en maak een schets.

Denk ook aan kleur en vorm.

Maak van je beste ontwerp nog eens 4 variatie schetsen.

- Stel dat je een van dit symbool op je lichaam zou zetten en voor altijd bij je zou dragen, welke is dat dan?
- Wat zou je met dit symbool aan anderen willen vertellen?

Kleur

*Onderzoek de symbolische betekenis van kleur.
Wat kan een kleur betekenen?*

Welke betekenis heeft de kleur

- Groen
- Geel
- Rood
- Wit
- Blauw
- Zwart
- Paars

Deze foto is van een niet bestaande groep gemaakt met behulp van AI.

Wat vertel je met een kleur?

In de vorige opdracht hebben zo ontdekt dat je met een kleur iets kunt vertellen.

Neem nou bijvoorbeeld de kleur groen.

Groen in een vlag is het symbool voor vruchtbaarheid of hoop

Bij groen denk je aan de natuur.

Groen betekent ook geluk en groei.

De boodschap van een kleur vlag kan soms heel anders zijn dan de symboliek van de zelfde kleur.

Opdracht:

Zoek een:

- Groene
- Rode
- Witte
- Blauwe
- Gele
- Zwarte

.....vlag en zet er bij wat die vlag betekent.

Symbolen

Wie wil ontwerpen moet veel zien en bronnen bekijken om inspiratie op te doen.

De uitleg kan als volgt zijn.

- Een symbool is een plaatje waaraan je meteen kunt zien wat er bedoeld wordt.
- Om een symbool te begrijpen hoef je zelfs niet eens dezelfde taal te spreken.
- Symbolen kom je overal tegen: In school, op het vliegveld, op verpakkingen en misschien wel op de arm van je vader.

Eigen vlag

Deze opdracht kan beperkt worden tot een schets maar kan ook leiden tot een echte vlag.

- Wat vind jij belangrijk?
- Als je een eigen vlag zou maken, iets dat nog niet bestaat, met een eigen symbool, hoe zou die er dan uitzien?
- Wat wil je met die vlag vertellen?
- Welk symbool zou je voor jezelf bedenken?

- Ontwerp een vlag met een symbool, waarmee jij laat zien wat je belangrijk vindt.
(Met welke vlag jij kleur bekennt!)